

ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕЄСТРУ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ ОСІБ

***БОЧКОВА Інга Ігорівна,**
канд. юрид. наук, ст. викладач,
РЄЗНІК Ірина Олександрівна,
здобувач вищої освіти
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Під час реалізації мобілізаційних процесів, що тривають в Україні з моменту запровадження воєнного стану у лютому 2022 року, набувають розповсюдження та особливої актуальності питання поводження з персональними даними учасників таких відносин, зокрема – військовослужбовців. Формування реєстрів військовозобов'язаних осіб, передача даних від одних уповноважених органів до інших, використання цифрових сервісів і платформ створюють додаткові загрози порушення порядку поводження з персональними даними. З огляду на актуальність окресленої проблеми вважаємо доречним проаналізувати чинне законодавство у сфері захисту персональних даних і встановити, чи розроблені додаткові механізми захисту даних військовослужбовців, особливо у зв'язку з використанням застосунку «Дія».

Конституція України у статті 32 проголошує заборону збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. [1]

Відповідно до Закону України «Про інформацію» персональні дані є конфіденційною інформацією про особу, якщо вони належать до інформації з обмеженим доступом. [2]

Відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, регулюються Законом України “Про захист персональних даних” (далі – Закон). І хоча окремих спеціальних положень щодо військовослужбовців закон не містить, важливо звернути увагу на основні засади.

Обробки персональних даних має бути сформульована в законах, інших нормативно-правових актах, положеннях, установчих чи інших документах, які регулюють діяльність володільця персональних даних, та відповідати законодавству про захист персональних даних (Ст. 6 Закону). Обробка персональних даних військовослужбовців про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних можлива, якщо це необхідно для забезпечення ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів (п. 6-1 ч. 2 ст. 7 Закону).

Володільці та розпорядники персональних даних повинні збирати та обробляти дані лише за законними цілями і на підставі згоди суб'єкта даних або іншої законної підстави (ч.1 п. 1,2 ст. 11 Закону). Володільці та розпорядники повинні інформувати суб'єктів даних про обробку їхніх персональних даних, включаючи цілі обробки та права суб'єктів даних (ст. 8 Закону). Вони зобов'язані приймати належні заходи для забезпечення захисту персональних даних від незаконного доступу, втрати, руйнування, зміни, поширення та інших небажаних подій (ст.24 Закону). В разі порушення безпеки даних володільці та розпорядники повинні негайно інформувати відповідні органи з питань захисту даних та суб'єктів даних, якщо такий порушення може призвести до ризику для прав та свобод суб'єктів даних (ст.21 Закону).

Персональні дані повинні зберігатися не довше, ніж це необхідно для досягнення цілей обробки, або як це передбачено законом (ч.8 ст. 6 Закону). Вони повинні забезпечувати виконання прав суб'єктів даних, таких як доступ до своїх даних, виправлення, видалення, тощо (ст.16 Закону). [3]

Таким чином ми окреслили загальні вимоги законодавства щодо процедури поводження з персональними даними будь-якими володільцями і розпорядниками не залежно від форм власності. Тепер постає питання дотримання зазначених вимог територіальними центрами комплектації самостійно та через використання ресурсу «Дія».

Єдиний державний веб-портал електронних послуг «Портал Дія» створено та впроваджено в експлуатацію Міністерством цифрової трансформації України на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 року № 1137. У самому застосунку, а також в мережі у вільному доступі міститься Повідомлення про обробку персональних даних, в якому зазначається, що «відповідно до пунктів 1 і 2 частини другої статті 8, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних» Міністерство цифрової трансформації України повідомляє про володільця, розпорядника, місцезнаходження, склад і мету збору персональних даних, що обробляються за допомогою програмних засобів в мобільному додатку Єдиного державного веб-порталу електронних послуг «Портал Дія» (мобільному додатку Порталу Дія (Дія)), третіх осіб, яким передаються такі персональні дані, та права суб'єкта персональних даних» [4], при цьому текст повідомлення дійсно містить зазначену інформацію з урахуванням вимог щодо вказівки на підставу оброблення інформації залежно від її виду та мети.

Що ж до діяльності ТЦК, то Уповноваженим ВРУ з прав людини, на якого покладено обов'язки здійснювати парламентський контроль за додержанням законодавства про захист персональних даних, виявлено низку порушень. Так показовим є випадок неправомірного оприлюднення в публічних місцях населених пунктів Дніпропетровської області списків військовозобов'язаних, які не з'явилися до Дніпровського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки після отримання повістки. Розміщені списки містять відомості, за допомогою яких можна ідентифікувати конкретну особу, тобто персональні дані, обробка яких

підпадає під дію Закону України «Про захист персональних даних». З огляду на зазначене до вищезазначеного територіального центру Секретаріатом Уповноваженого спрямовано вимогу щодо необхідності проведення відповідної внутрішньої перевірки, вжиття заходів стосовно вилучення з місць розповсюдження зазначених списків та проведення роз'яснювальної роботи з метою запобігання порушенням законодавства [5].

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> вільний (дата звернення: 27.10.2023). – Назва з екрана.

2. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> вільний (дата звернення: 27.10.2023). – Назва з екрана.

3. Про захист персональних даних : Закон України від 1 червня 2010 року № 2297 [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>, вільний (дата звернення: 27.10.2023). – Назва з екрана.

4. Повідомлення про обробці персональних даних [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://diia.gov.ua/app_privacy вільний (дата звернення: 27.10.2023). – Назва з екрана.

5. Направлено вимогу до Дніпровського РТЦ комплектування та соціальної підтримки щодо ймовірного порушення законодавства про захист персональних даних. Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://ombudsman.gov.ua/news_details/napravleno-vimogu-do-dniprovskogo-rtc-komplektuvannya-ta-socialnoyi-pidtrimki-stosovno-jmovirnogo-porushennya-zakonodavstva-pro-zahist-personalnih-daniv, вільний (дата звернення: 27.10.2023). – Назва з екрана.

ОГЛЯД «ВОЄННОГО» ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В АСПЕКТІ ЙОГО ВІДПОВІДНОСТІ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

БОЧКОВА Інга Ігорівна,
канд. юрид. наук, ст. викладач,
СЕРГЄЄВ Ігор Олександрович,
здобувач вищої освіти
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова

Особливі обставини, які є надзвичайно складними, вимагають особливого регулювання суспільних відносин, що виникають у зв'язку з